

Radiofarmakológia

Szegedi Tudományegyetem

Nukleáris Medicina Intézet

Tracer elv (Chiewitz, Hevesy 1935)

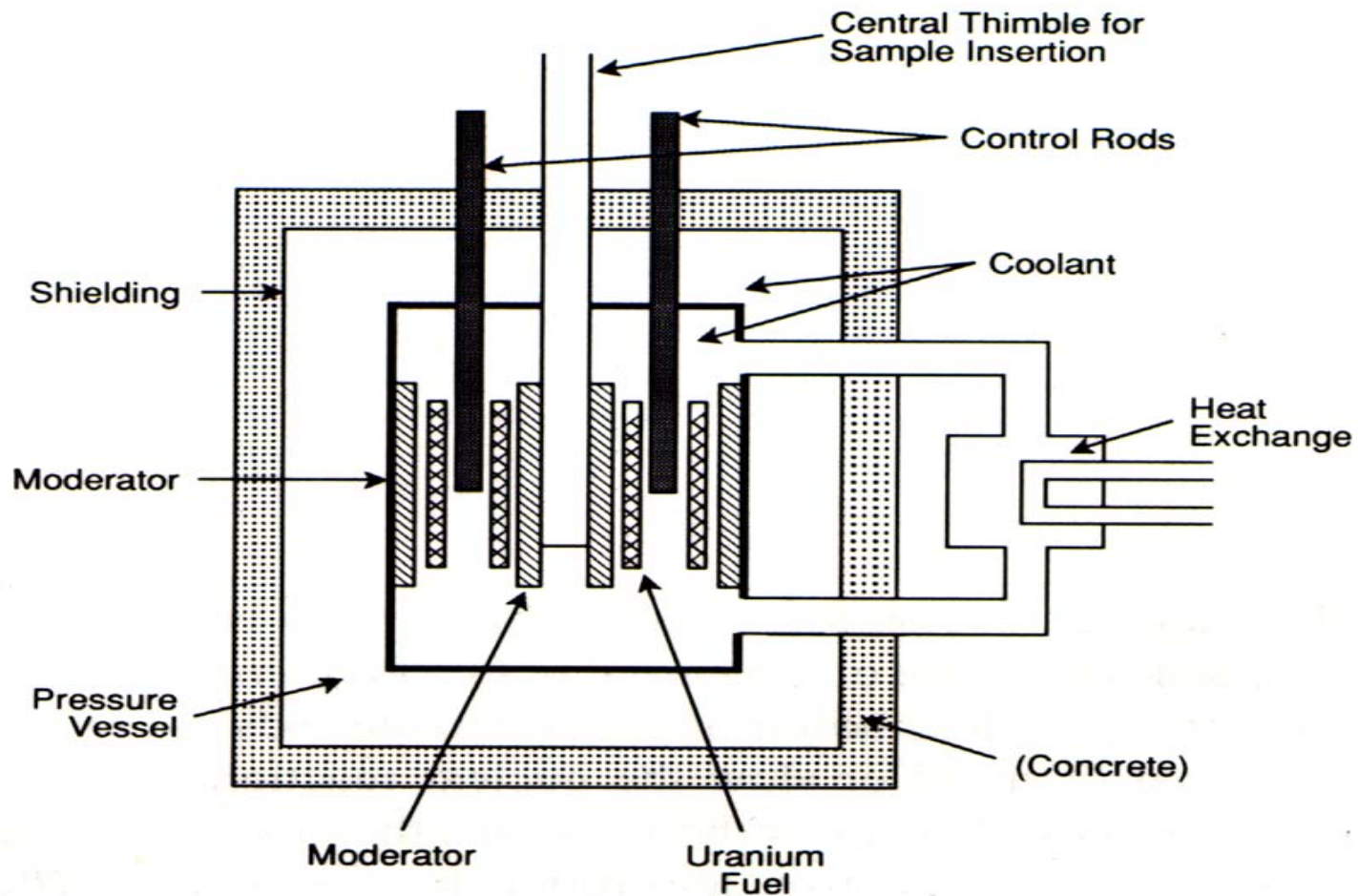
A szervezet nem tud különbséget tenni radioaktív és nem radioaktív elemek között

- Kis koncentráció
- Nincs farmakológiai hatás
- Leképezés kívülről
- Kvantitatív

Radionuklid előállítás

- Reaktor
- Részecskegyorsító
- Generátor

Atomreaktor

10-12-03

SZTE NMI

Reaktortermékek

- ^{238}U , ^{235}U spontán maghasadás
($T_{1/2}$ 7×10^8 év)
- láncreakció (neutronok)
- Kémiai szeparálás
- Hordozómentes termékek

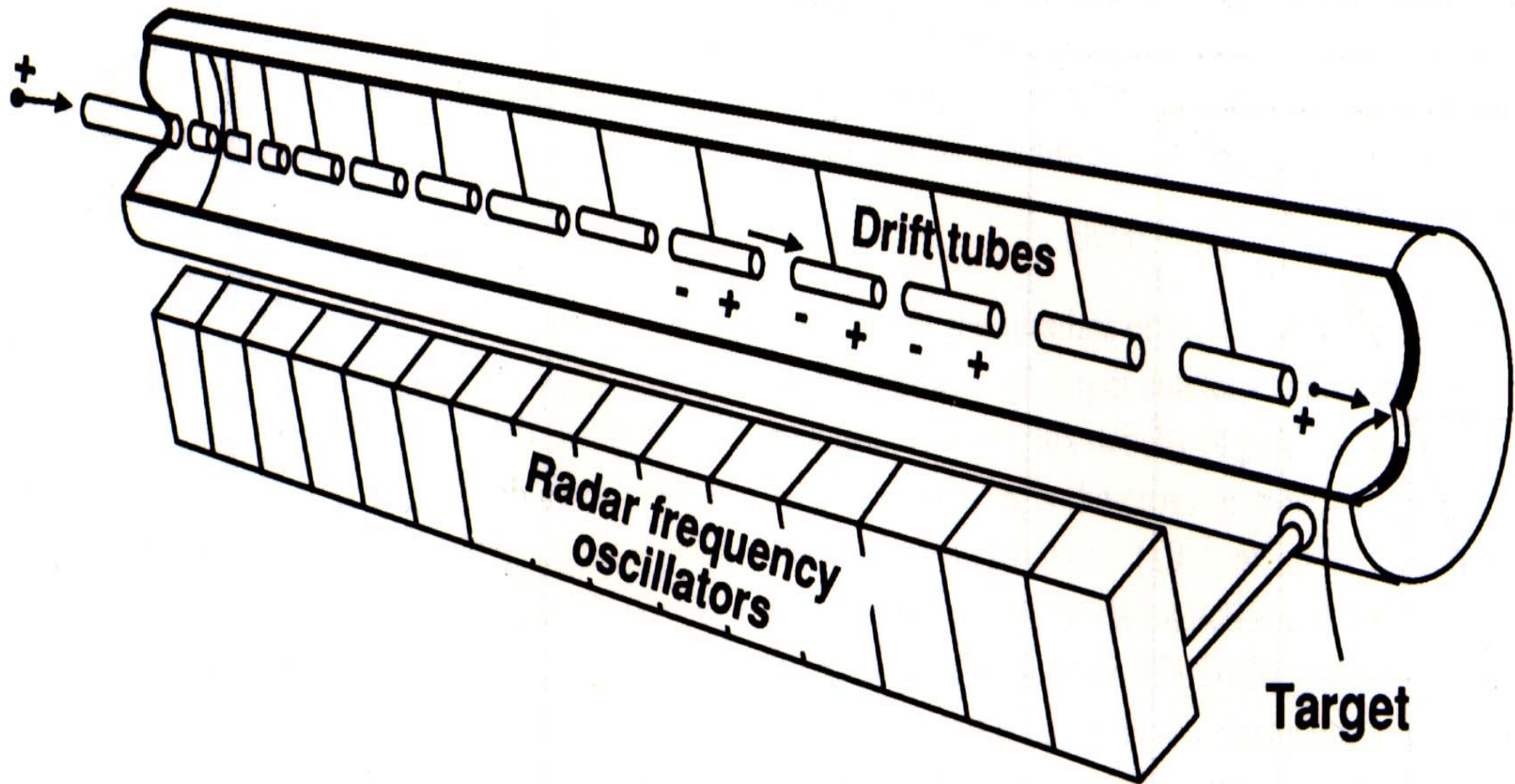
Reaktortermékek

<i>Radionuclide</i>	<i>Decay Modes</i>	<i>Reaction</i>
^{14}C	β^-	$^{14}\text{N} (n, p) ^{14}\text{C}$
^{24}Na	β^-, γ	$^{23}\text{Na} (n, \gamma) ^{24}\text{Na}$
^{32}P	β^-	$^{31}\text{P} (n, \gamma) ^{32}\text{P}$ $^{32}\text{S} (n, p) ^{32}\text{P}$ $^{34}\text{S} (n, \gamma) ^{35}\text{S}$
^{35}S	β^-	$^{35}\text{Cl} (n, p) ^{35}\text{S}$
^{42}K	β^-, γ	$^{41}\text{K} (n, \gamma) ^{42}\text{K}$
^{47}Ca	β^-, γ	$^{46}\text{Ca} (n, \gamma) ^{47}\text{Ca}$
^{51}Cr	EC, γ	$^{50}\text{Cr} (n, \gamma) ^{51}\text{Cr}$
^{59}Fe	β^-, γ	$^{58}\text{Fe} (n, \gamma) ^{59}\text{Fe}$
^{75}Se	EC, γ	$^{74}\text{Se} (n, \gamma) ^{75}\text{Se}$
^{99}Mo	β^-, γ	$^{98}\text{Mo} (n, \gamma) ^{99}\text{Mo}$
^{113}Sn	EC, γ	$^{112}\text{Sn} (n, \gamma) ^{113}\text{Sn}$
^{125}I	EC, γ	$^{124}\text{Xe} (n, \gamma) ^{125}\text{Xe} \rightarrow ^{125}\text{I}$
^{131}I	β^-, γ	$^{130}\text{Te} (n, \gamma) ^{131}\text{Te} \rightarrow ^{131}\text{I}$

Részecskegyorsítók

- Lineáris gyorsító (800 MeV protonok, GeV electronok)
- Ciklotron(protonok, deuteron, alfa részecskék, He 8-50 MeV)

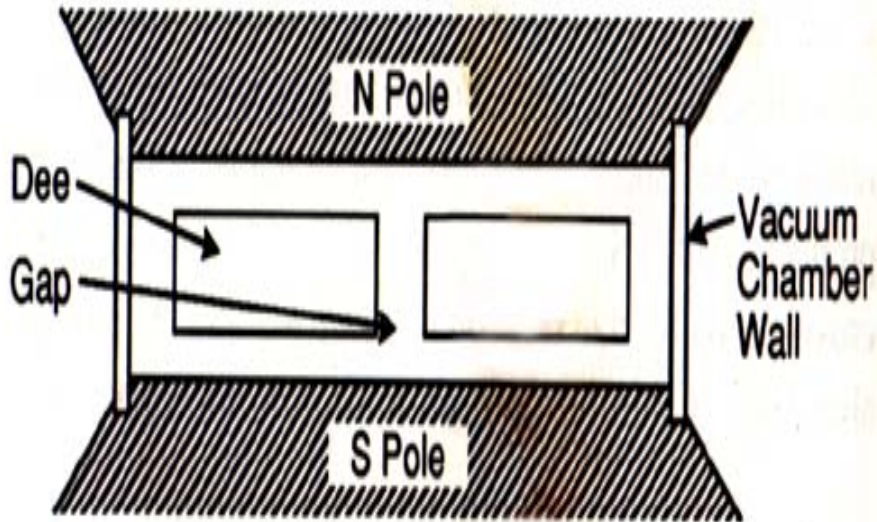
Lineáris gyorsító

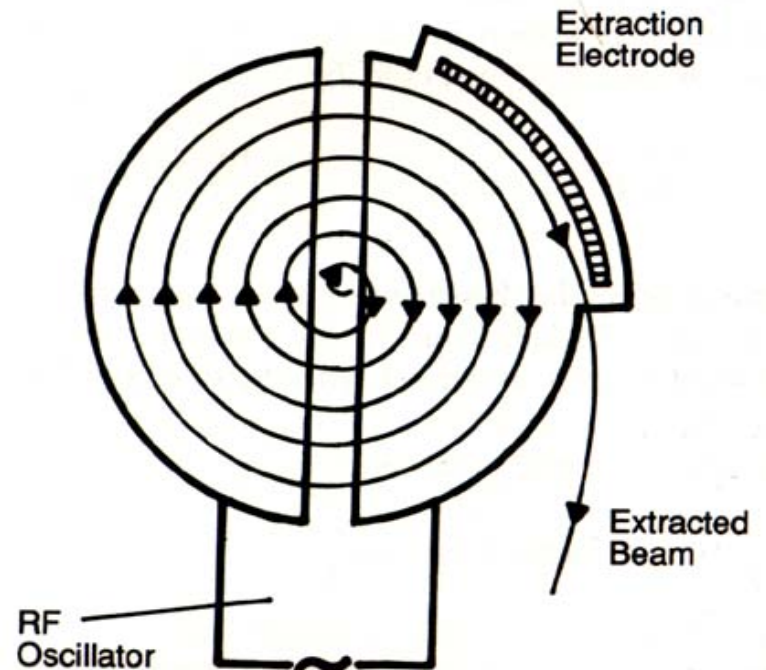

Ciklotron

•oldalról

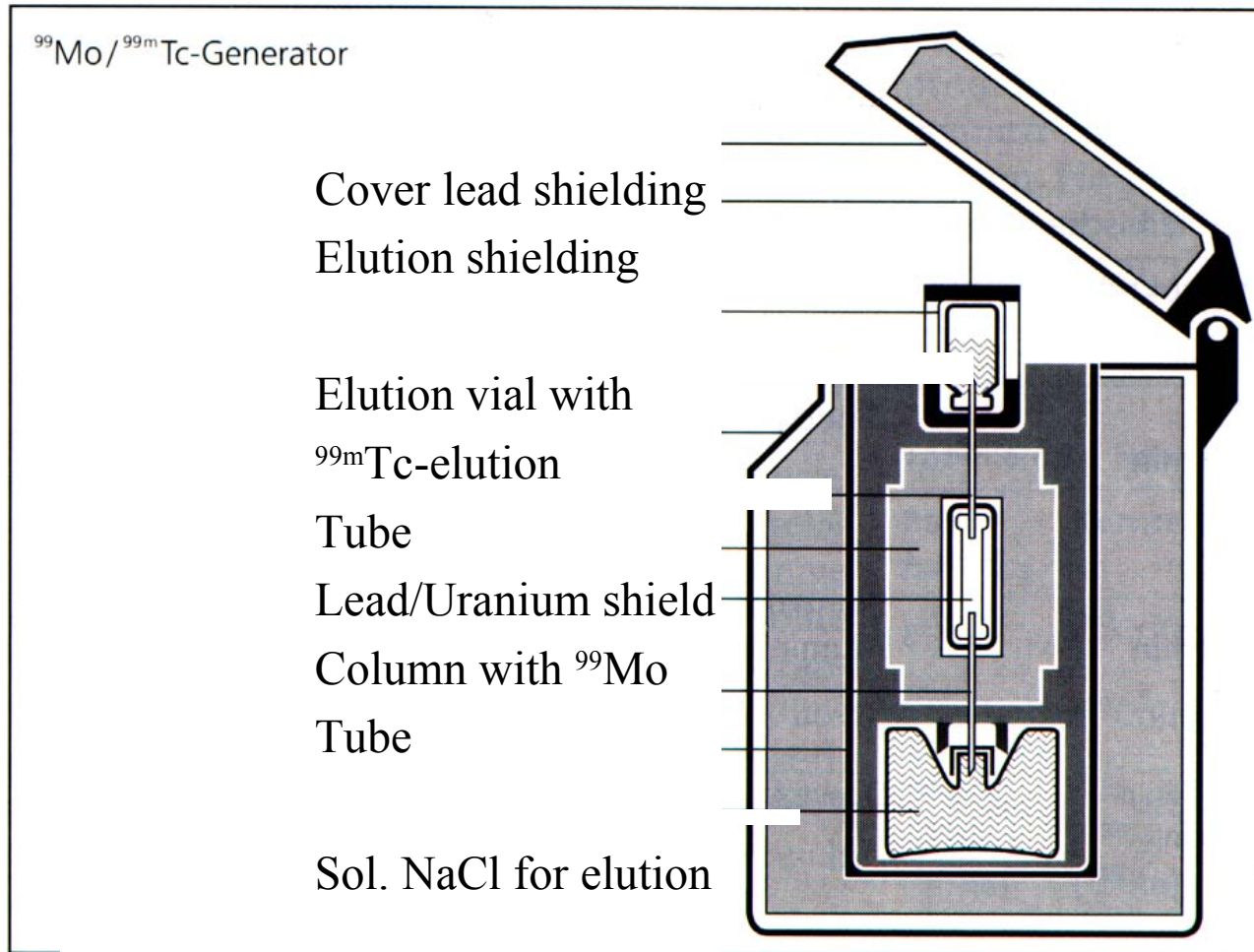
•felülről

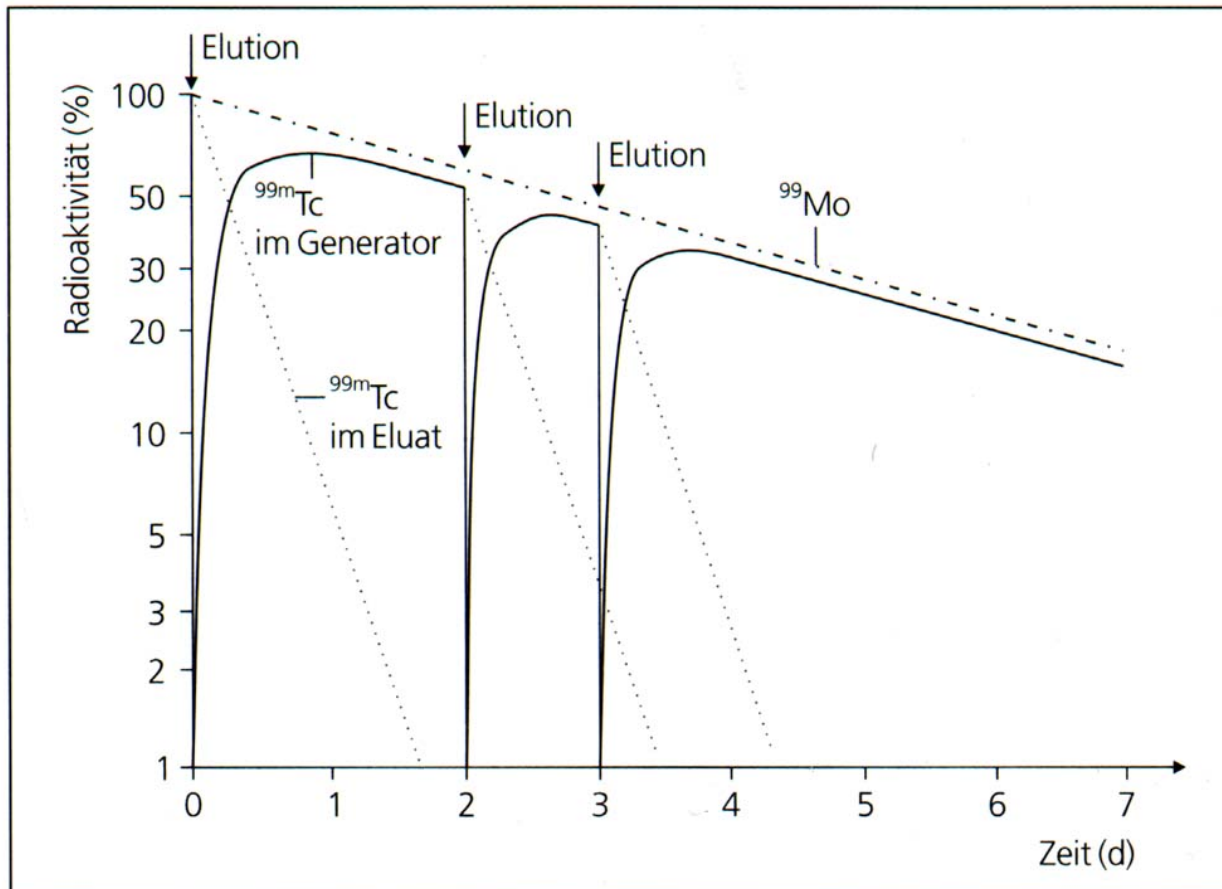
Ciklotrontermékek

RADIONUCLIDE	PRINCIPAL DECAY MODE	NUCLEAR REACTION
^{11}C	β^+	$^{11}\text{B} (p,n) ^{11}\text{C}$ $^{10}\text{B} (d,n) ^{11}\text{C}$ $^{14}\text{N} (p,\alpha) ^{11}\text{C}$
^{13}N	β^+	$^{12}\text{C} (d,n) ^{13}\text{N}$ $^{16}\text{O} (p,\alpha) ^{13}\text{N}$
^{15}O	β^+	$^{14}\text{N} (d,n) ^{15}\text{O}$ $^{16}\text{O} (p,pn) ^{15}\text{O}$
^{18}F	β^+, EC	$^{18}\text{O} (p,n) ^{18}\text{F}$ $^{20}\text{Ne} (d,\alpha) ^{18}\text{F}$
^{43}K	β^-, γ	$^{40}\text{Ar} (\alpha,p) ^{43}\text{K}$
^{52}Fe	β^+, EC	$^{50}\text{Cr} (\alpha,2n) ^{52}\text{Fe}$
^{57}Co	EC	$^{56}\text{Fe} (p,\gamma) ^{57}\text{Co}$
^{67}Ga	EC	$^{66}\text{Zn} (d,n) ^{67}\text{Ga}$ $^{68}\text{Zn} (p,2n) ^{67}\text{Ga}$
^{75}Br	β^+, EC	$^{74}\text{Se} (d,n) ^{75}\text{Br}$ $^{74}\text{Se} (p,\gamma) ^{75}\text{Br}$
$^{81\text{m}}\text{Kr}$	γ	$^{79}\text{Br} (\alpha,2n) ^{81}\text{Rb} \xrightarrow[\text{EC, } \beta^+]{T_{1/2} = 4.7 \text{ h}} ^{81\text{m}}\text{Kr}$
^{111}In	EC	$^{111}\text{Cd} (p,n) ^{111}\text{In}$ $^{112}\text{Cd} (p,2n) ^{111}\text{In}$
^{123}I	EC	$^{122}\text{Te} (d,n) ^{123}\text{I}$ $^{123}\text{Te} (p,n) ^{123}\text{I}$ $^{124}\text{Te} (p,2n) ^{123}\text{I}$
^{201}Tl	EC	$^{127}\text{I} (p,5n) ^{123}\text{Xe} \xrightarrow[\text{EC, } \beta^+]{T_{1/2} = 2.1 \text{ h}} ^{123}\text{I}$ $^{200}\text{Hg} (d,n) ^{201}\text{Tl}$ $^{201}\text{Hg} (d,2n) ^{201}\text{Tl}$ $^{203}\text{Tl} (p,3n) ^{201}\text{Pb} \xrightarrow[\text{EC, } \beta^+]{T_{1/2} = 9.4 \text{ h}} ^{201}\text{Tl}$

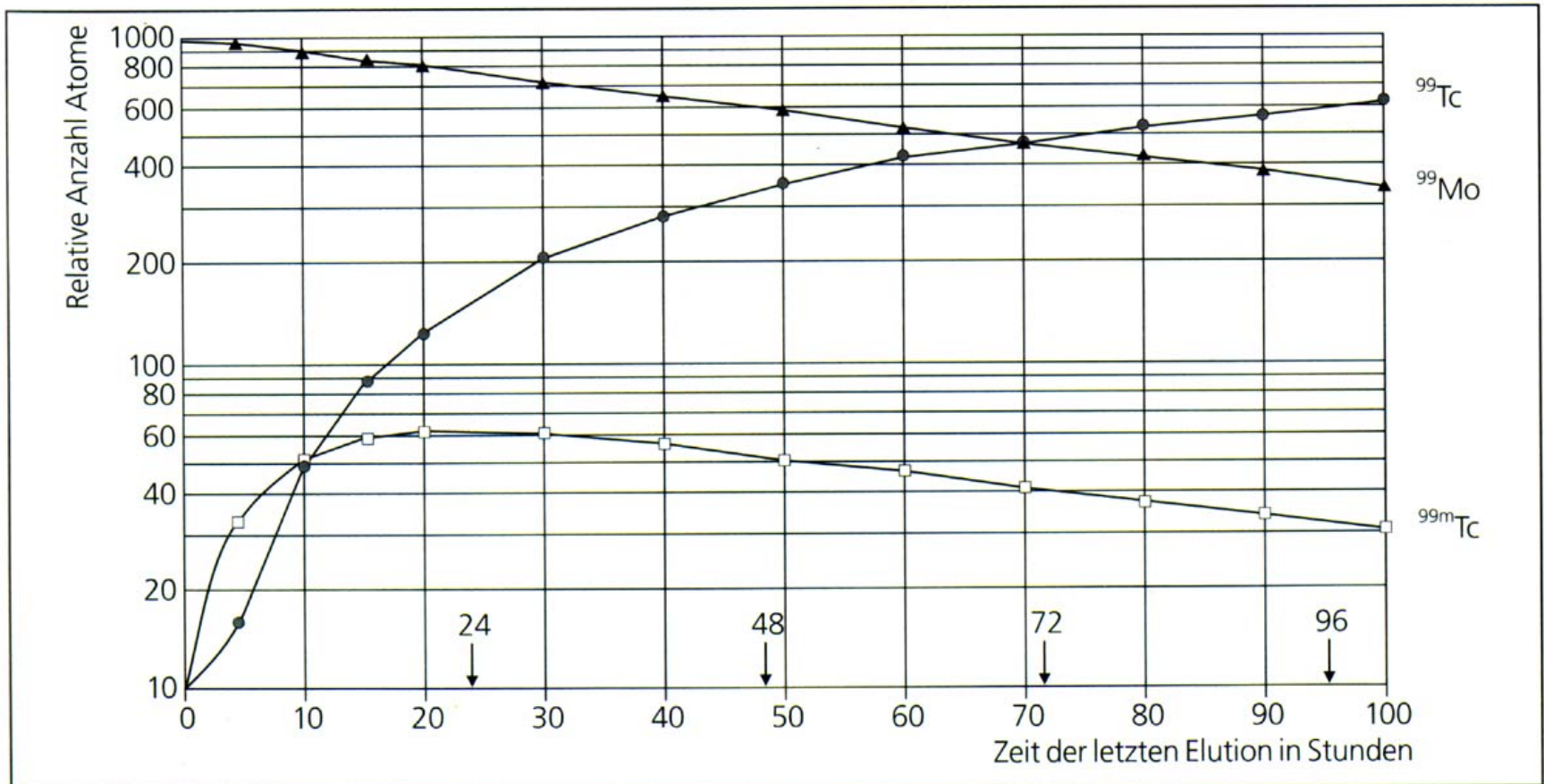
$^{99}\text{Mo}/^{99\text{m}}\text{Tc}$ Generator

^{99m}Tc egyensúly kialakulása

Atomszámok alakulása az eluálástól eltelt idő függvényében

10-12-03

SZTE NMI

Radionuklid generátorok

DAUGHTER	$T_{1/2}$ (h)	DECAY MODE	PRINCIPAL EMISSION* keV (%)	PARENT	$T_{1/2}$	SELECTED REFERENCES
^{99m} Tc	6	IT	140 (89)	⁹⁹ Mo	2.7 d	6, 38, 39
^{113m} In	1.7	IT	392 (64)	¹¹³ Sn	118 d	58
^{87m} Sr	2.8	IT	388 (82)	⁸⁷ Y	3.3 d	56
^{103m} Rh	0.95	IT	Multiple	¹⁰³ Ru	39.3 d	40
⁶⁸ Ga	1.13	β^+	836 (88)	⁶⁸ Ge	271 d	48, 51
^{52m} Mn	0.35	β^+	1173 (96)	⁵² Fe	8.2 h	52, 53
¹³² I	2.3	β^-	Multiple	¹³² Te	78 h	49, 50
¹⁸⁸ Re	17	β^-	728 (25) 795 (71)	¹⁸⁸ W	69 d	13, 14, 41, 42
⁹⁰ Y	64	β^-	935 (100)	⁹⁰ Sr	28.8 y	12
¹⁹⁴ Ir	19	β^-	745	¹⁹⁴ Os	6 y	43
²¹² Bi	1	α, β^-	$\alpha = 6050$ (25 d) β^- -multiple	²¹² Pb	10.6 h	44

* β^- and β^+ are average energies.

Source: MIRD Decay Schemes.

Radionuklid generátor

- Olcsó, szállítható
- követelmények:
  - Nagy radiokémiai és radionuklid tisztaságú leányelem
  - Könnyű, biztonságos kezelhetőség
  - Steril, pyrogénmentes anyagot termeljen
  - Alkalmas legyen helyi jelölésekre
  - Többször fejhető legyen
  - A leányelem felezési ideje 1 napnál rövidebb

Radiokémia

- ^{99m}Tc
  - fehérjekötés
  - Kolloid-képzés
  - Redukció SnCl_2 komplexképzés
- ^{18}F
  - Radionuklid szeparálás
  - Elem csere
  - Végtermék előállítása
  - Tisztítás, minőségellenőrzés

Radiofarmakonok minőségellenőrzése

- Radionuklid tisztaság
- Kémiai tisztaság
- Radiokémiai tisztaság
- Farmakológiai tisztaság
- Specifikus aktivitás
- Stabilitás